

(Политика, 17.1.2010)

Босна је, као фокусна амбиција годинама пажљиво припреманог великосрпског пројекта, у трагичном финалу рата јула 1995. просто била осуђена да јој се догоди Сребреница, појединачно највећи и најмонструознији злочин почињен током осам година југословенских ратова започетих 1991.

Срби нису измислили етничко чишћење, али прихватили су га како би из источне Босне, посебно уз леву обалу Дрине, уклонили бошњачко становништво. Етничко чишћење било је циљ, не последица рата.

Сребреница, Жепа и Горажде посматрани су као кључне карике „муслиманског коридора” који је преко Санџака водио ка Турској. Српски стратежи рата, од генерала Младића у Босни до политичара у Београду, заносили су се идејом да ће им Европа бити захвална због одбране од продора ислама.

Када се томе дода нечињење међународне заједнице – оличене у холандском батаљону задуженом за заштићене зоне УН, Сребреницу и Жепу – наочиглед света се догодио најтежи ратни злочин у Европи после Другог светског рата.

Сребреница је од тада постала предмет моралног преиспитивања од Вашингтона до Хага. Срби, народ чији су припадници побили седам, осам, девет хиљада ненаоружаних муслиманских мушкараца, не правећи разлику у годинама, махом су ћутали.

„А за Сребреницу, за њу сам чуо од Карла Билта. Чак ми се и Караџић, кога сам одмах затим телефоном звао да питам шта се то тамо догодило, клео да о томе није знао ништа”, стоји у стенограму изјаве коју је Слободан Милошевић дао у Хагу 18. фебруара 2002.

Пише: Бошко Јакшић
петак, 29 јануар 2010 09:10

Влада Републике Српске се касније, под постдејтонским притиском, извинила и признала број убијених, али Србија је дуго настављала да негира број жртава. Говор мржње замењен је ћутањем мржње.

Верујем да се Борис Тадић и данас каје што се памти да је дан његове инаугурације 2004. био дан девете годишњице масакра – иако је 2005. отишао у Сребреницу да се поклати сенима невиних жртава.

Сада је, у интервјуу Телевизији Републике Српске, председник Србије најавио да Скупштина Србија има обавезу да прихвати резолуцију о Сребреници. Такав документ требало би да на највишем нивоу осуди беспримерни покољ.

Имајући у виду пропале пионирске иницијативе ЛДП-а и безуспешан покушај парламента 2005, Тадић је закључио да резолуција неће наићи на највеће одобравање у Србији и Републици Српској.

Не да неће наићи на „највеће одобравање”, већ има много оних који, и у парламенту, сваку осуду или извињење сматрају гажењем сопственог националног поноса. Оних који се држе флоскуле „а шта је с њиховим злочинима”.

Таквих има много. Сами смо их правили. Власт их је толерисала. Ко им је икада документовано објаснио шта је све почињено по наредби Ратка Младића? Ко је покушао да аргументима макар убаци црв сумње у те главе које и данас верују да је генерал Младић српски херој равн војводи Степи чију капу носи?

Сребреница је, по обрасцу по коме дели јавност, поделила и српски парламент остављајући Тадића да посматра како скупштинска политичка пијаца обара цену његове храбре иницијативе. Кренуло је ценкање и пребројавање посланичких гласова.

Део коалиције и већински део опозиције захтева да се истом или паралелном резолуцијом осуде сви злочини, са акцентом на злочине против Срба. Сребреници се негира „ексклузивитет”, како рече шеф посланичке групе СПС-а.

Иако је у минулим ратовима злочину геноцида у Сребреници немогуће наћи паралелу, са жалошћу констатујем да не постоји „кворум храбрости“ да се резолуција изгласа. Разводњава се идеја да се српски народ „докаже као најзрелији у региону“ када је реч о суочавању с прошлошћу и осуди ратних злочина.

Пропушта се састанак са историјом. Како Срби тако брзо заборављају да су деценијама имали осећај моралне супериорности јер се Хрватска није јасно одређивала према Јасеновцу. Зашто се понавља иста грешка?

Да бисмо данас, сутра, могли да кажемо да се стидимо и да нам је жао, прво морамо да знамо шта се у Сребреници збило. Осим телевизије Б92, остале, укључујући и јавни сервис, и данас избегавају да Србе обавесте шта се све, и како, догодило. Табу тема.

„Знати ужасне ствари је страшно, али не знати их је – још страшније“, каже израелски психолог Дан Бар-Он који се бави питањима холокауста.

Председник је, могуће, сам допринео конфузији несмотрено изјављујући да је доношење резолуције „обавеза“ Србије према Хашком трибуналу. Тачно је да осуда злочина у Сребреници припада корпусу обавеза које Србија има према међународном суду. Тачно је и да се тиме подижу рампе европским интеграцијама.

Испада, међутим, да је то приоритет. Уместо да резолуција разбије баналну равнодушност, она се своди на пуко испуњавање споља наметнуте обавезе како би отклонили још једну препреку на путу ка Европској унији.

Однос према злочину је пре свега мера нашег удаљавања од политике која је до њега довела. Србија има обавезу да се изјасни не због уговорних или предуговорних обавеза према Хагу и Бриселу, већ је терета ћутања дужна да се ослободи пре свега због себе.

Сребреничка катарза не би требало да има никакве везе с тим да ли ћемо ући у ЕУ или

Пише: Бошко Јакшић
петак, 29 јануар 2010 09:10

нећемо. Шта ће нам осуде под притиском, као наметнута обавеза, као прагматичан корак?

Председник је потом ипак разјаснио шта мисли. Рекао је да Србија има јединствену шансу јер би усвајање резолуције о жртвама у Сребреници представљало „етички искорак” у односу на потребу друштава на Балкану да жале искључиво своје жртве. Потом се компромисно сагласио с другом резолуцијом, о српским жртвама. Али не у истом дану.

Прижељкујем да Србија смогне снаге да се суочи са злочинима које су, у њено име, починили припадници овог народа. Да раскује оков злочина у коме злочинци хоће да нас држе.

Очекујем да нам власт храбро, без компромиса, предочи огледало прошлости у коме ћемо се огледати. Зарад будућности.

Србији је неопходно морално чишћење. Без стварања и очувања свести о ратним злочинима ова земља остаје морално инвалидна. Недоречена. Сасвим је онда свеједно да ли је у ЕУ или ван ње.